

2022-11-25

Vårt Dnr: R 49.22

2022-12-09

Ert Dnr: R 49.22

SACO
Box 2206
103 15 Stockholm

Betänkandet Steg framåt, med arbetsmiljön i fokus, SOU 2022:45

Sveriges Ingenjörers synpunkter

- Utredarens förslag om utvidgat rådighetsansvar har avgränsats mot specifika yrkesgrupper inom plattformsföretag i för hög utsträckning. Utredningen har därmed missat möjligheten att ta ett bredare samlat grepp om arbetsmiljöansvaret för distans- och hemarbete. Förslaget är därmed ointressant för Sveriges Ingenjörers medlemsgrupper.
- När det gäller synpunkter på ett utvidgat rådighetsansvar inom plattform- och gigekonomin avvaktar Sveriges Ingenjörer de förslag som behandlas inom EU-kommissionen.
- Utökas möjligheter att införa sanktionsavgifter finns det en stor risk för en alltför juridisk anpassning av föreskrifter. Det finns därmed en risk att sakinnehållet och syftet med bestämmelserna går förlorade.
- Sveriges Ingenjörer saknar förslag om att det ska framgå av arbetsmiljölagen att företagshälsovård vid behov ska anlitas i det hälsofrämjande arbetsmiljöarbetet.

Ett utvidgat rådighetsansvar

Utredningen innehåller en gedigen kartläggning och analys av centrala begrepp om ansvar i arbetsmiljölagstiftningen. Utredningen tolkar dock direktiven mycket snävt och konsekvensen blir ett i vårt tycke för nischat förslag mot specifika yrkesgrupper inom vissa plattformsföretag.

I direktiven till utredningen (kommittédirektiv 2021:44) framgår bland annat att förändringen i arbetslivet påverkar hur vi arbetar, var vi arbetar och när vi arbetar. Utredningen har haft möjlighet att ta ett bredare samlat grepp om arbetsmiljöansvaret för distansarbete och hemarbete. Utredningen har dock tolkat och avgränsat uppdraget till att inte lämna förslag som gäller dagens arbetslivs organisationsstruktur. Exempelvis gäller det ingenjörers

möjlighet att inom ramen för en organisations flexibilitet i tid och rum utföra arbetsuppgifter. Sveriges Ingenjörer ställer sig frågande till denna avgränsning av uppdraget och anser att det som behövs är regler om arbetsmiljöansvar som utgår från hur arbetsmiljön ska riskbedömas på platser där arbete utförs. Arbetsmiljoregler bör även ge vägledning om exempelvis lämplig skyddsnivå för risker i en specifik arbetsmiljö.

Utredningen lägger sitt fokus på att det i dagens arbetsliv finns förutsättningar att förmedla tjänster via digitala plattformar. Sveriges Ingenjörer instämmer i att dessa digitala plattformar i större utsträckning kommer att påverka hur arbete organiseras. Idag är plattforms- och gigekonomin en liten del av arbetsmarknaden och förekommer främst inom specifika yrkesområden inom vissa branscher. Utredningens förslag, som ska syfta till att stärka skyddet för dem som utför arbete via uppdrag i dessa digitala plattformar, är dock allt för vagt och öppet för tolkning. Det gäller framför allt den grundläggande frågan om vilka som ska omfattas av Arbetsmiljölagens skyddsregler. Sveriges Ingenjörer hade hoppats att utredaren efter en gedigen analys lämnat betydligt skarpare och tydligare förslag. I dessa frågor avvaktar Sveriges Ingenjörer de förslag som behandlas inom EU-kommissionen.

Sanktionsavgifter på fler områden

Utredaren har tolkat sitt uppdrag att utredningen ska analysera AFS 2001:1 och AFS 2015:4 och möjligheten att förena dessa föreskrifter med sanktionsavgifter. Fokus i dessa föreskrifter är det systematiska arbetsmiljöarbetet och den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Sveriges Ingenjörer delar inte utredarens uppfattning att dessa föreskrifter är lämpliga för att utöka möjligheten att förena med sanktionsavgifter.

AFS 2001:1 och AFS 2015:4 har stor betydelse för hur arbetsmiljöarbetet ska organiseras. Bestämmelser inom det systematiska arbetsmiljöarbetet behöver vara anpassade till hur arbetsmiljörisker ska hanteras. Det gäller även i de fall kunskaper om brister och risker i en arbetsmiljö är bristfälliga. Ett sådant exempel är riskbedömning av tillverkade nanomaterial (engineered nanomaterials). Ett annat är riskbedömning av Covid-19, där kunskap om spridning i början av pandemin var klart bristfällig. Inom dessa arbetsmiljöområden behöver det finnas ett extra stort utrymme i bestämmelser för att verksamhetsanpassa riskbedömningar och vid val av metod hantera risker, exempelvis metoden tekniskt arbetarskydd.

Förutsättningar för föreskrifters utformning ska inte hindra de krav som finns i AFS 2001:1 och AFS 2015:4. Sveriges Ingenjörer konstaterar att dessa föreskrifter är av avgörande betydelse för ansvaret att undersöka, riskbedöma, åtgärda och följa upp brister och risker. Att det i den organisatoriska och sociala arbetsmiljön finns svårigheter att mäta risker eller tydligt i föreskrift

fastställa lämplig skyddsnivå för en specifik brist eller risk i en arbetsmiljö ska inte hindra ansvaret att i verksamhet bedriva det förebyggande arbetsmiljöarbetet.

Sveriges Ingenjörer anser att det inte är lämpligt att föreslå att Arbetsmiljöverket ges i uppdrag att, undersöka möjligheten att införa nya eller omarbete föreskrifter så att de kan förenas med sanktionsavgift. Det finns här en stor risk för en alltför juridisk anpassning av bestämmelser. Om sanktionsavgifter ska påföras behöver bestämmelsen vara tydlig och enkel att förstå. Det behöver vara enkelt att förutse avgiften. För ett flertal bestämmelser i AFS 2001:1 och AFS 2015:4 finns det risk att sakinnehållet och syftet med bestämmelsen går förlorad om Arbetsmiljöverket ska sträva efter att bestämmelser ska vara enkla att förstå i syfte att förutse avgiften. Helt enkelt riskerar Arbetsmiljöverkets eventuella uppdrag och strävan att förtydliga bestämmelser att förta nuvarande syften med bestämmelserna.

Ökad användning av företagshälsovård i förebyggande arbetsmiljöarbete

Sveriges Ingenjörer instämmer i utredningens konstaterande att företagshälsovården utgör en viktig resurs i det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Det Sveriges Ingenjörer saknar är ett konstaterande att företagshälsovård kan bidra med kunskaper om friskfaktorer och hur man på arbetsplatser kan arbeta med ett hälsofrämjande perspektiv.

SVERIGES INGENJÖRER

Johan Kreicbergs
Chef för Politik och Påverkan

Magnus Skagerfält
Sakkunnig